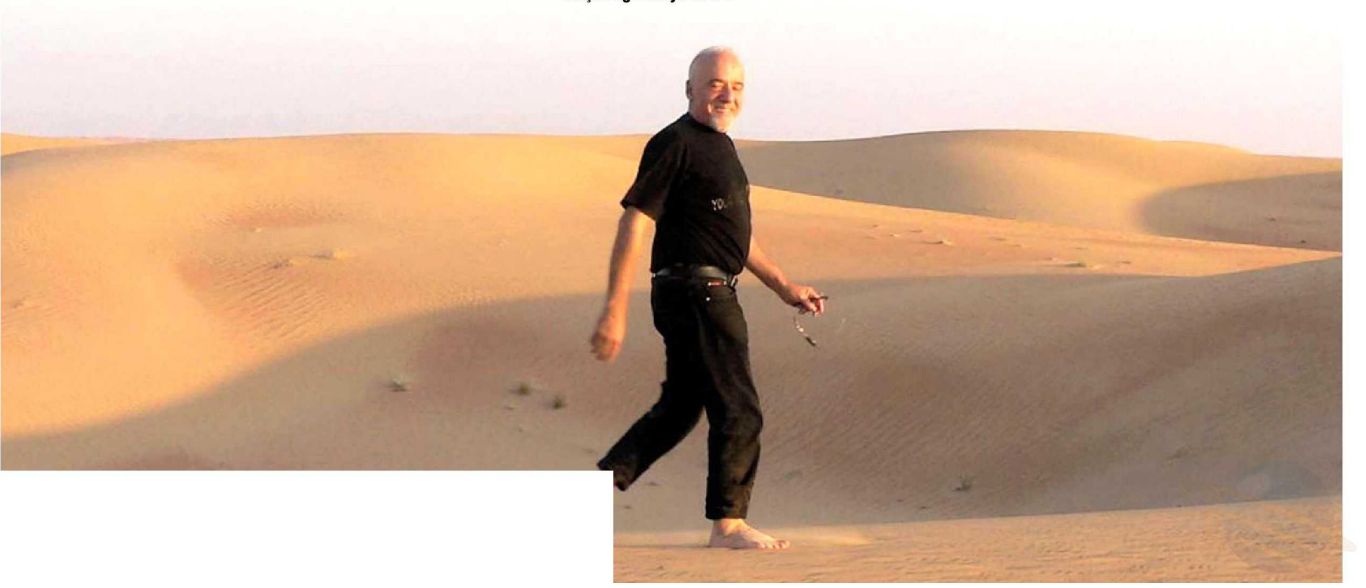

PAULO COELHO 'HIPPIYSEN HEP ÖYLE KALIRSIN'

Kitaplarıyla dünyada yüz milyonlara ulaşan HT Pazar yazarı Coelho, yeni romanında 20'li yaşlarındaki hippilik günlerini anlatıyor. Gerçek kişi ve olaylarla örülü kitabın büyük bölümü ise 70'lerin İstanbul'una ve tasavvufa ayrılmış. İşte romanın anlattıkları ve Paulo'nun "Hippi" için verdiği söyleşi...

Kürşad Oğuz'un yazısı 8-9

8 CUMARTESİ 9 Haziran 2018

KİTAP

İKİ TAVSİYE

Ekonominin Kısa Tarihi
Niall Kishiney
Çev: Abdullah Yılmaz
Alfa Yayınevi

Her Şey Kızım İçin
Matthew Weiner
Çev: Zülha Babayigit
Doğan Kitap

Kürsü OĞUZ
kuguz@haberturk.com
@kurusdoguz

Ekonomiye dair alengirli fikirleri kolay anlaşılır hale getiren kitapta, bilmek ve sormak istediğiniz her şey var. Gelişmeleri daha iyi anlamak isteyenlere, "The Sopranos" ve "Mad Men" dizilerinin yazarı Weiner ise karı koca gerilimine ve ergenlik sorunlarına el atıyor romanında.

BİR HAFTA NE OKUSAK?

HİPPI
Paulo Coelho
Çev: Emrah İmre
Can Yayınları

COELHO'DAN SON ROMANIYLA İLGİLİ CEVAPLAR

'BREZİLYALI HİPPI'DEN TÜRKİYE VE TASAVVUF GÜZELLEMEŞİ

Coelho ile tanışıklığımız 20 yıl öncesine uzanır. 1998'nin sıcak bir kış günüyüdü. Sonradan dünyanın en çok satan 70 milyondan fazla kitapları listesine giren "Sımyacı" Türkiye'de yayımlanmış, Paulo da bu vesileyle İstanbul'a gelmişti. Çoştığım dergiden (Aktüel) birkaç arkadaşla onu Sultanahmet'te kaldığı otelden alıp yemeğe götürmüştük, gece yansına kadar sohbet etmiştik. O gün, daha önce İstanbul'a gelip gelmediğini söylediğini hatırlıyorum. Ama İstanbul, tarih, Mevlevilik, tasavvuf, vecd başlıca konumuzdu. Zaten o da Sımyacı'da benzer bir felsefeden yola çıkıyor, "Kişisel mekubeni gerekeştirmekten" bahsediyordu. Kar serpiştiren geceyarısı Ayasofya'nın karşısında bir banka oturdum, "Madem insanın kendisi mekubesinin peşinden gitmesini söylüyorsunuz, bizimle Belgrad Ormanı'na gel, kardelenleri gör" dediyimzi hatırlıyorum. Bir süre düşünüp uyumayı tercih etmiş. Bozulmuşum tabii ama sonraki yıllarda farklı vesilelerle farklı yerlerde temasız sürdük; hepsinde de aynı sıcaklıkla. Hac Yolu'nu bitirdiği İspanya'nın Santiago de Compostela kentinde bir kitabını, Fransız'da Preneler'in eteklerindeki evinde bir başka kitabını konuştuk. Arada telefonlaştık, 2006'daki Dünya Kupası'nda Berlin'de karşılaştık. En son 2011'de, dostlarıyla özel bir buluşma için İstanbul'a geldi. Aynı yıl yayımlanan "Elif" adlı kitabının başkahramanı bir Türk kızı. Onun dışında neredeyse her kitabında tasavvufun izleri vardır. Zaten Habertürk'teki haftalık yazılardan, bu konuya ilgisini biliyorsunuz.

BABASI ONU AKIL HASTANESİNE KAPATTI

Bunları neden anlatıyorum? Bugün artık Marquez'den sonra dünyada en çok okunan Latin Amerikalı yazar olduğunu Brezilya Edebiyat Akademisi üyesi, 20'ye yakın kitabıyla 50'den fazla dilde yüz milyonlara ulaşan Coelho'nun yeni kitabının ama mekânının İstanbul, alt metindeki konusunun hippilik ve yola çıkarak tasavvuf olduğunu söylemek için. İletişim böyle tanıtım yaptırılmazsınız.

Coelho'nun "Burada anlatılanların hepsi kişisel deneyimlerine dayanıyor. Olayların sırası, kişilerin isimlerini değiştirdim, ama bütün olanlar gerçek" dediği "Hippi", yazımızın 1970'lerdeki hippilik günlerini, o dönemin ruhunu, kültürünü, ilgisizlerini aktarıyor. Coelho, mühendis bir babanın oğlu olarak 1947'de Rio'da doğdu. Ailesi "somut" bir iş yapmasını istiyordu ama onun aklında yazarlıktan başka şey yoktu. İnanılması zor ama ailesini memnun etmek için hukuk okumayı da kabul etti. Bir yere kadar. Hippi akımı dünyayı sarmıştı, 23'ünde ülkelerini terk etti. Meksika, Peru, Bolivya, Şili ve sonrasında Avrupa'ya geçerek hippiliğin tadını çıkardı. Dönüp şarkı sözü yazarlığı, ardından da hayali olan yazarlığına başlayana kadar.

BREZİLYA'DA İSKENCE, AMSTERDAM'DA AŞK

"Hippi" aslında onun kişisel mekubesinin romanı. Brezilya'da diktatörlüğe karşı hareketleri gerekçeyle tutuklanıp gördüğü işkenceyi de anlatmaktan çekinmeyen Coelho, önce hippiliğin ne demek olduğunu, hippilerin nasıl yaşadığı seyahat ettiği anlatıyor. Uyuşturucu, özgür seks, her anlamda özgürlük o dönemin bir boyutu. Diğer boyutta ise seyahatlerdeki zorluklar, statükocu zihniyet ve güvenlik güçlerinin baskısı ve şiddeti var. Ama romanın sonunda, tek düze hayatından kurtulmak için Nepal'e gitmeyi hedefleyen genç ve güzel Hollandalı Karla ile "daha modern ve konforlu" bir hippilik için ülkeye ayak basan Paulo'nun Amsterdam'da karşılaştığıyla başladığını söylebiliriz. İkili, çok geçmeden Nepal'e hareket edecek "Magic Bus" denen otobüse 70'er dolara biletlerini alır ve farklı ülkelere yaklaşık 20 kişilik hipp grubuyla 1970 Eylülü'nde yola koyulurlar. Yolda, bir İngiliz diğeri Hintli iki şoförün, Fransız baba ve kızının, İrlandalı çiftin ve diğerlerinin dyükümleri öğrenir. Almanya, Avusturya, Yugoslavya, Bulgaristan derken nihayet Paulo uzaklarda iki

büyük caminin minarelerini görür. "İşte gelmişlerdi!" Paulo'nun İstanbul'da asıl hedefi "Eteklerini havalandırıp kendi etraflarında dönen dervişleri izlemek"tir: "Gösterinin etkisine kapılıp aynı dansı öğrenmek istediğimde bunun bir danistan öte, Tann ile ritüel kummanı bir yolu olduğunu öğrenecekti. Dervişlere sufi deniyordu ve bu konuda okuduğu her şey Paulo'yu daha da heyecanlandırıyordu. Bir gün Türkiye'ye dönüp dervişlerin ya da suflerin öğretilerini öğrenmek istese de bunun ancak uzak gelecekte mümkün olacağını tahmin ediyordu..."

CAMILER, SARAYLAR, MEZELER...

Kitabın sonraki bölümlerinde artık çoğunlukla İstanbul, Paulo'nun tasavvuf tecrübesi ve Karla ile aşkı var. İstanbul'a indikten sonra kendine bir Mevlevi dergâhı arayan Paulo, Kapalıçarşı gibi bir yerde "Derviş, Rumi, Süfi" diye diye doluşarak, arada bir Mevlevi gibi dönerek amacına ulaşır. Onu anlatan birinin yönlendirmesiyle "sufizm merkez" dediği şeyi bulur. İçeride, yıllar önce buraya gelmiş ihtiyar bir Fransız vardır. Paulo ona, "Dans konusunda tecrübe kazanmak için orada olduğumu" söyler. Adam pencereden gelen ışık huzmesini gösterir, "Güneşe hürmet et" der: "Tam o anda yakındaki koparderlerden sözcükler dökmeye başladık, ses şehre yayıldı ve Paulo namaz vakti geldiğini anladı." Paulo oradan kopamaz. Ertesi ve ertesi gün yine gelir. Yaşlı adama suflunı öğrenmek istediğini, bir ustayla tanıştıyacağını söylüyor. "Öyleyse Hakikat'ın peşine düşmesi gerektiği" cevabını alır, "Canını yaksa da..." Bir süre canının yanmasını kabul eder Paulo... Bu, romanın uhrevi tarafı. Dünyevi tarafta ise Sultanahmet Camii, Ayasofya, Arkeoloji Müzesi, Topkapı Sarayı, Yerebatan gibi övgüyle anlatılan mekânlar; yine çok övülen Türk kahvesi, mezel, yemekler var. Hollanda'dan yola çıkış Brezilya'da bir "hippi" sizi 1970'lerin İstanbul'u ve kendi ruh dünyasında dolaştırıyor; daha ne istiyorsunuz?

70'lerde yazıncısı Coelho

'İSTANBUL KİSİMİ HÂLÂ GEÇERLİ'

Kitaplarıyla dünyada yüz milyonlara ulaşan Habertürk yazarı Coelho, yeni romanında 20'li yaşlarındaki hippilik günlerini anlatıyor. Gerçek kişi ve olaylarla örülü kitabın büyük bölümü ise 70'lerin İstanbul'una ve tasavvufa ayrılmış. İşte romanın anlatıkları ve Paulo'nun "Hippi" için verdiği söyleşi...

■ Hippilik dönemine neden tekrar döndünüz?

Dünyanın dini, cinsel, siyasi, her açıdan tutuculaştığını göstermek için... Hippiler döneminde insanların kendi seçimleri, inançları hoşgörülle kabul ediliyordu.

■ Eski hippie arkadaşlarını görüyorsunuz musun? Hâlâ bu özgürlükçü felsefeyi benimsiyorlar mı?

Sadece otobüsü kullanan kistyle. O şimdi özellikle savaş sonrası travmaları ile ilgili, saygın bir doktor.

■ 'HIPPIYSEN HEP ÖYLE KALIR SIN'

■ Magic Bus ile yola çıkan gençten hâlâ içinde taşıdığınız şeyler neler?

Her şeyi taşıyorum içimde... Bir defa hippilysen, her zaman öyle kalırsın. Bu, hayatı basitleştiriyor. Düğünün, hayatın büyük zevkler bedava; yürümek, doğayla bütünleşmek, meditasyon, korkusuzca gülüp ağlamak, yardıma ihtiyacı olanlara dayanmak ve en önemlisi de senden istediği şeyi yaratmak isteyen sistemin seni manipüle etmesine izin vermemek.

■ Geziyi izleyen 10 yıl boyunca Magic Bus'ın rotası pek de büyülmüştü: İran Devrimi, Sovyetler'in Afganistan'ı işgali, Yom Kippur Savası, Suriye, Irak ve Lübnan'daki olaylar... Bu yoldaki olumsuzluklara nasıl bakıyorsunuz?

Bir şey yapman gerekiyorsa ertelememelisin. Daha sonra yapman gereken imkânsızlaşabilir. Aynı soruda örneklerdirdiğini

2006 Dünya Kupası'nda Paulo ile birlikte Brezilya'yı desteklerken...

gibi. Bugün hâlâ 2010'a kadar Suriye'ye gitmediğim için pısmıman. O zamanlar Suriye'ye uçakla bir saatte gidiliyordu!

■ Karierinin boyunca kitapta geçirdiğin çeşitli yerlere tekrar döndün. Tabii bu sefer uluslararası bir vazar ve fenomen olarak. Bu nasıl hissettirdi?

Her şey değişiyor tabii. Örneğin Peru'ya gittiğimde Machu Picchu'yu görmeyi reddettim çünkü bunun artık turistler için olduğunu biliyordum. Eşim Christina oraya gitti ve yürümenin bile mümkün olmadığını anlattı. Sonuç olarak geriye bakan biri değilim.

■ Şimdi hippie kültürüyle bağlantılı bazı kavramlardan bahsedelim. Özgür seks neydi ve ne oldu? Devam ediyor mu?

Galiba devam ediyor. Hippi devriminin silinmez bir işareti olmuştur.

■ Uyuşturucu o zaman neyi temsil ediyordu ve şu an neye dönüştü? Legalleştirilmi mi?

Bugün esrar dünyanın birçok yerinde legal. Örneğin İsviçre'de ilgilili bir marketten alınabilir. Eroin ve kokain gibi uyuşturucular her zaman yasak olmalı. Fakat günümüzde devletlerin milyonlara dolarmı tüketip, esarın tehlikeli olduğunu ıleri süren bir baskı endüstrisi var.

■ Moda karşıtlığı denilen bir tarz vardı, hippiler yıpranmış ve özgün kıyafetler giyorlardı. Günümüzde gençler ağızduzlukla bu tarzı yapmaya teşvik ediliyor. Sence bunu protesto etmeliler mi?

Kesinlikle etmeliler. Bu başkaldırı her birinin yaratıcılığına da uyaracaktır.

‘SOSYAL MEDYA RUHU ZEDELİYOR’

■ Kitapta çift, İstanbul'da önerilen yerlere gitmeyip kendi ruhlarının yönlendirdiği yerlere gidiyor. Bugün hâlâ Santiago Yolu ya da Hippi Rotası gibi değişim odaklı seyahatler yapılabilir mi?

Bunların hepsi insanın kendisine bağlı. İstanbul'la ilgili yazdığım kısım bugün hâlâ geçerli. İnsan bir tren istasyonunda dururken bile kendi ruhunu keşfe çıkabilir. Daha fazla seyahat etmek gerekiyor. Fakat bugün insanlar, Santiago Yolu'nu bile gözlerini telefonlarından ayırmadan kat ediyorlar. Bu esnada sıkı bir telefon perhizi iyi olur diye düşünüyorum.

“EVLİLİKTE HİÇBİR ŞEY AYNI KALMAZ”

■ “Ask, cevabı olmayan bir sorudur” diyorsun. Bu cümle 40 yıldır aynı kişiyle evli biri tarafından yazıldı. Gün geçtikçe sorular mı değişiyor yoksa gerçekten cevap yok mu?

40 yıldır aynı kişiyle evli olduğum söylenemez. Zaman içinde değişen, evlenen birçok Christina'yla evli olduğumu düşünüyorum. Evliliğe dair asıl sorun düşün-dermek bittikten sonra insanların her şeyin aynı kalacağını zannetmesi. Hiçbir şey aynı kalmıyor. Ya değişime adapte oluyorsun ya da sevdiğin insandan giderek uzaklaşıyorsun.

■ Sosyal ağların ilk heyecanı temsilcilerindendir. Bugünlerde sosyal medyadan izne ayrılmış gibisin. Neden arana mesafe koydun?

Sosyal medya gittikçe kötüleşiyor. Önceden Facebook'a ücretsiz içerikler sağladım. Şimdilerde bu içerikleri hâlâ ücretsizce sağlamamı istiyorlar. Bunları daha güzel bir dünya umuduyula yapıyordum ama bu çaba bir illüzyona dönüştü.

■ Sosyal medyadaki trollere, ırkçı, önyargılı hesap saldırılarına uğrayanlara

Coelho, 2011'de eşi Christina ile özel bir toplantı için İstanbul'a gelmişti.

FOTOGRAF: MARCOS BORGES

söyleyecek bir şeylerin var mı? Bu insanların nasıl davranmalı?

Bu ağlardaki en kötü örnek anonim saldırılar. Ben bu durumdan pek endişelenmiyorum çünkü daha ilk saldırılarda, sonra gelecekleri bile engellemiş oldum. Fakat diğer insanlar bu tarz saldırılardan dolayı acı çekiyorlar ve bu durum insanlığın ortak ruhunu zedeliyor.

■ Özel hayatının gizliliğini nasıl sağladın, sence bu gizlilik günümüzde hâlâ mümkün mü?

Pek mümkün değil. Ama bugünlerde düzenlemeler yapıyor. Umarım gizlilik ve sahte haberlerin yayılmasına karşı daha sert yasalar çıkarılır.

■ Genellikle kitaplarının lirik özü bir kadın. Kendini onların kimliğine

büründürüyorsun. Sen hangi noktalarda kadınsın?

Ben hem erkekim hem kadın. Kadın yaratıcı taraftır. Bu yüzden kitaplarımda kadın karakterler daha çok öne çıkıyor.

■ #MeToo gibi taciz karşıtı neo-feminist hareketleri ve kadınlara işyerlerinde eşit şartlar getirmek isteyen #Timesup'ı destekledin mi? Bu hareketlerin faydalı olduğunu düşünüyor musun?

Ashında bu, olaydaki kilit insanlar tarafından nasıl yönetileceğine bağlı. Fakat ilgili kurumların ve kişilerin bu tarz hareketleri abartarak toplumu manipüle etmesinden endişe duymuyor değilim. Ama erkeklere göre kadınlar daha konsantre ve hassaslar. Bunun farkında oldukları zaman olayları daha iyi kontrol edebilecekler.

‘İSLAM'A GEÇMEM GEREKİR Mİ?’

Paulo anlatıyor: “Dans eden dervişler gibi kusursuz bir trans haline ulaşmak uğruna ömrümün üç yılını vermeye hazırım. Adam, ‘Dostum,’ dedi. ‘Sufi, şimdiki âni yaşayan kişidir. Yarın kelimesi dağarcığımızda yer almaz.’ Evet, bunu ben de biliyordum. Asıl merak ettiğim, talebelikte ilerleyebilmek için İslam'a geçmemin gerekip gerekmediğiydi. Adam, ‘Hayır,’ dedi. ‘Yalnızca bir söz vermelisin: Kendini Tanrı'nın yoluna adayacağına, bir bardak suda bile O'nun yüzünü göreceğine, sokakta dilencilerin yanından her geçişinde O'nun sesini duyacağına; zaten bütün dinlerin telkin ettiği de budur, vermek gereken tek söz bu.’”

‘LAİK ÜLKE VE AŞIRI UCUZ’

Magic Bus'ın şoförü konuşuyor: “İstanbul ucuz bir şehir, hatta aşırı ucuz denebilir. Türkler harika insanlar ve yollarda aksini görürseniz de ülkenin resmi dini İslam değil, laik bir ülke. Yine de güzel kızlarımıza cüretkar giyinmekten kaçınmalarını, sevgili erkeklerimize ise sırf uzun saçlarıyla dalga geçildi diye kavgaya tutuşmamalarını tavsiye ederim.”

O KÖPRÜ ROMANDA OLMADI

Paulo'nun bütün kitaplarını okudum. Bunun en geniş kitleye hitap eden ve en iyilerinden olduğunu söyleyebilirim. Ancak “kurguda olur böyle” denip geçiştirilemeyecek bir büyük hata var. Karla, Boğaz'a iniyor ve “Avrupa'dan Asya'ya uzanan kırmızı köprüyü” izliyor. Yetmiyor, bir başka gün Paulo ile otobüse binip köprüden Asya yakasına geçiyorlar. Oysa yıl 1970. Dönemin Boğaziçi Köprüsü'nün inşaatı belki yeni başlamış. Tamamlanıp açılmasına daha üç yıl var... Keşke bir editör uyarasaymış.

Bir başka sırtan cümle de şu: “Kürtler özerklik istiyordu, cumhurbaşkanı ne yapacağını şaşırmış haldeydi.” Belki Kürt Sorunu'nu kastediyor Paulo ama o tarihlere bir “özerklik” tartışması da yok. Belki bir 15 yıl sonra...

‘YİĞİT KOMUTAN ATATÜRK’

“Atatürk. Yiğit komutan; I. Dünya Savaşı'nda çarpışmış, bir isyanı önlemiş, saltanatı kaldırmış, Osmanlı İmparatorluğu'na son vermiş, İslam dinini devletten ayırmış (ki çoğu kişi bunu başarmanın imkânsız olduğunu düşünüyordu) ve lanet İngilizlerle Fransızlar için en önemlisi, İttifak Devletleri ile aşılayıcı bir barış anlaşması imzalamayı reddetmişti.”

